

Rovigo

Spis wierszy

[Do Henryka Elzenberga w stulecie jego urodzin](#)

[Książka](#)

[Album Orwella](#)

[Życiorys](#)

[Pacyfik III \(Na Kongres Pokoju\)](#)

[Mademoiselle Corday](#)

[Ręce moich przodków](#)

[Wilki](#)

[Guziki](#)

[Obłoki nad Ferrara](#)

[Homilia](#)

[Widokówka od Adama Zagajewskiego](#)

[Mitteleuropa](#)

[Do Piotra Vujičića](#)

[Wycieczka Dinozaurów](#)

[Do Yehudy Amichaja](#)

[Wstyd](#)

[Przysięga](#)

[Zwierciadło wędruje po gościńcu](#)

[Chodasiewicz](#)

[Pan Cogito na zadany temat: "Przyjaciele odchodzą"](#)

[Kalendarze Pana Cogito](#)

[Achilles. Pentesele](#)

[Czarnofigurowe dzieło Eksekiasa](#)

[Do Czesława Miłosza](#)

[Rovigo](#)

Do Henryka Elzenberga w stulecie Jego urodzin

Kim stałbym się gdybym Cię nie spotkał - mój Mistrzu Henryku
Do którego po raz pierwszy zwracam się po imieniu
Z pietyzmem czciga jaka należy się - Wysokim Cieniom

Byłbym do końca życia śmiesznym chłopcem
Który szuka
Zdyszczanym małowównym zawstydzonym własnym istnieniem
Chłopcem który nie wie

Żyliśmy w czasach które zaiste były opowieścią idioty
Pełną hałasu i zbrodni
Twoja surowa łagodność delikatna siła
Uczyły jak mam trwać w świecie niby myślący kamień
Cierpliwy obojętny i czuły zarazem

Krażyli wokół Ciebie sofisci i ci którzy myślą młotem
Dialektyczni szalbierze wyznawcy nicości - patrzyłeś na nich
Przez lekko zażawione okulary
Wzrokiem który wybacza i nie powinien wybaczyć

Przez całe życie nie mogłem wydobyć z siebie słowa dziękczynienia
Jeszcze na łożu śmierci - tak mi mówiono - czekałeś na głos ucznia
Którego w mieście sztucznych światła nad Sekwana
Dobijały okrutne niańki

Ale Prawo Tablice Zakon - trwa

Niech pochwaleni będą Twój przodkowie
I ci nieliczni którzy Ciebie kochali

Niech pochwalone będą Twoje księgi
Szczypte
Promieniste
Trwalsze od spizu

Niech pochwalona będzie Twoja kołysanka

[Powrót do spisu wierszy](#)

Ryszardowi Przybylskiemu

Książka

Ta książka łagodnie mnie napomina nie pozwala
abym zbyt szybko biegł w takt toczącej się frazy
każe wrócić do początku wciąż zaczynać od nowa

Od pół wieku tkwię po uszy w Księdze pierwszej rozdział trzeci wers VII
i słyszę głos: nigdy nie poznasz księgi dokładnie
powtarzam literę po literze - ale mój zapach często gaśnie

Cierpliwy głos poucza:
najgorszą rzeczą w sprawach ducha jest pośpiech
i jednocześnie pociesza: masz lata przed sobą

Mówi: zapomnij że czeka ciebie jeszcze dużo stron
tomów też bibliotek czytaj dokładnie rozdział trzeci
w nim bowiem jest klucz i przepaść początek i koniec

Mówi: nie żałuj oczu świec inkaustu przepisuj starannie
werset za werselem a kopiuj ściśle jakbyś odbijał w lustrze
słowa niezrozumiałe wyblakłe o trojakim znaczeniu

Myślę że nie jestem ani zdolny ani dość cierpliwy
bracie moi są bieglejsi w sztuce
słyszę ich drwiny nad głową widzę szydercze spojrzenia

o późnym zimowym świcie - kiedy zaczynam od nowa

[Powrót do spisu wierszy](#)**Album Orwella**

Nie najlepiej urządził sobie życie niejaki Eric Blair
na wszystkich zdjęciach twarz jego niecodziennie smutna.
Lichy uczeń Eton - Oxford - potem służba w koloniach
gdzie zmniejszył liczbę stoni o jednego stonia.
Asystował przy wieszaniu niesfornych Birmańczyków
opisał to dokładnie. Potem wojna w Hiszpanii w szeregach anarchistów.
Jest takie zdjęcie: bojowcy przed brakiem Lenina
w głębi obrazu on - nadmiernie wysoki i całkiem samotny.

Nie ma niestety jego fotografii z okresu studiów nad nędzą
w Paryżu i Londynie. Luka przez którą można się czegoś domyśleć.

A wreszcie późna sława ba nawet zamożność:
widzimy go z psem i wnukiem. Dwie jego ładne żony
dom wiejski w Bahil gdzie leży pod kamieniem.

Ani jednego zdjęcia z wakacji - tenisówki jacht w słońcu
nawoływania zabawy. Dobrze. Na szczęście nie ma jego fotografii
ze szpitala. Łóżko. Biała flaga ręcznika

przy krwawiących ustach. On jednak nigdy się nie podda.

I idzie jak wahadło cierpliwy cierpiący
na pewne spotkanie.

[Powrót do spisu wierszy](#)

Życiorys

Byłem chłopcem cichym trochę sennym - i o dziwo -
inaczej niż moi rówieśnicy - rozmiłowani w moich przygodach -
na nic nie czekałem - nie wyglądałem przez okno

W szkole - pracowity raczej niż zdolny posłuszny bez problemów

Potem normalne życie w stopniu referenta
ranne wstawanie ulica tramwaj biuro znów tramwaj dom sen

Nie wiem naprawdę nie wiem skąd to zmęczenie niepokój udręka
zawsze i nawet teraz - kiedy mam prawo odpocząć

Wiem nie zaszedłem daleko - niczego nie dokonałem
zbierałem znaczki pocztowe ziota lecznicze nieźle grałem w szachy

Raz byłem za granicą - na wczasach - nad Morzem Czarnym
na zdjęciu słomkowy kapeluszek twarz ogorzala - prawie szczęśliwy

Czytałem to co pod ręką: o socjalizmie naukowym
o lotach kosmicznych maszynach myślących
i to co lubiłem najbardziej książki o życiu pszczół

Tak jak inni chciałem wiedzieć co się stanie ze mną po śmierci
czy dostanę nowe mieszkanie i czy życie ma sens

A nade wszystko jak odróżnić dobro od tego co złe
wiedzieć na pewno co białe a co całkiem czarne

Ktoś mi polecił dzieło klasyka - jak mówił -
zmieniło ono jego życie i życie milionów ludzi
Przeczytałem - nie zmieniłem się - wstyd wyznać -
zapomniałem doszczętnie jak się nazywał klasyk

Może nie żyłem - tylko trwałem - wrzucony bez mojej woli
w coś - nad czym trudno panować i nie sposób pojąć
jak cień na ścianie
więc nie było to życie
życie całą gębą

Jak mogłem wytłumaczyć żonie a także innym
że wszystkie moje siły
wytężałem żeby nie zrobić głupstwa nie ulegać podszeptom
nie bratać się z silniejszym

To prawda - byłem wiecznie blady. Przeciętny. W szkole wojsku
biurze we własnym domu i na wieczorkach tanecznych.

Leżę teraz w szpitalu i umieram na starość.
Tu także ten sam niepokój udręka.
Gdybym się drugi raz urodził może byłbym lepszy.

Budzę się w nocy spocony. Patrzę w sufit. Cisza.
I znów - raz jeszcze - zmęczoną do szpiku kości ręką
odganiam złe duchy i przywołuję dobre.

[Powrót do spisu wierszy](#)

Pacyfik III (Na Kongres Pokoju)

W jaskiniach nocy
na konarach
grubych jak uzbrojone ręce
dojrzewa owoc
który miazdzy
sen
śpiących cicho pod drzewami
sen jasnowłosych i bezbronych

Owoc kołysze się pęcznieje
alarmem metalowym dźwięczy
sinieje jak twarz nienawiści

Za chwilę uschnie gruba gałąź
i owoc stoczy się dojrzały
na niedojrzałych jasne głowy

Poeta strażnik tych co śpią
zauroczony przez noc grozy
drży i zaciska w drżących rękach
malutką trąbkę Eustachego
na której można wygrać
ranną pobudkę dla komarów

[Powrót do spisu wierszy](#)

Mademoiselle Corday

W sukni sinej jak skała - Charlotte'a - słomkowy kapelusz
dwie wstążki mocno zaciśnięte pod brodą - pochyla się nad Maratem
i szybciej niż spadająca gwiazda - wymierza sprawiedliwość

Za ścianą turkot miasta Bębny Rewolucji

A dalej - las - pole - strumień - pierzaste obłoki -
skłony powietrza - dziki łubin - ślaz

I wszystko było normalne w ten dzień nieodwracalny

Sztywno wyprostowana jechała Panna Corday
odziana - jak sąd nakazał - w suknię ojcobójców
pośród wyjących tłumów rzucanych w twarz ogryzków
jechała na stracenie w duszny dzień przez Paryż
pośród złorzeczeń ale jakby w koronie

na krótko obciętych włosach

Należy jej się pomnik lub przynajmniej obelisk
za to że cała była z mitycznych czasów
kiedy autorzy greccy albo rzymscy
i czytelnicy przy lampie oliwnej lub świecy
pakt zawierali i mocno wierzyli
że obrona wolności jest rzeczą chwalebną

Panna Corday po nocach czytała Plutarcha
książki brano na serio

[Powrót do spisu wierszy](#)

Ręce moich przodków

Bez ustanku pracują we mnie ręce moich przodków
wąskie silne kościste ręce nawykłe do prowadzenia wierzchowca
władania mieczem szablą szpadą

- O jaki wzniosły jest spokój - śmiertelnego ciosu

Co chcą powiedzieć ręce moich przodków
oliwkowe ręce z zaświatów
pewnie bym się nie poddał
więc pracują we mnie jak w cieście
z którego ma być ciemny chleb

A co już przekracza moją wyobraźnię
wsadzają mnie szorstko na siodło
a stopy w strzemiona

[Powrót do spisu wierszy](#)

Marii Oberc

Wilki

Ponieważ żyli prawem wilka
historia o nich głucho milczy
pozostał po nich w kopnym śniegu
żółtawy mocz i ten ślad wilczy

szybciej niż w plecy strzał zdradziecki
trafiła serce mściwa rozpacz
pili samogon jedli nędze
tak się starali losom sprostać

już nie zostanie agronomem
"Ciemny" a "Świt" - księgowym
"Marusia" - matką "Grom" - poetą
posiwią śnieg ich młode głowy

nie opłakała ich Elektra
nie pogrzebała Antygona
i będą tak przez całą wieczność

w głębokim śniegu wiecznie konać

przeegrali dom swój w białym borze
 kędy zawiewa sypki śnieg
 nie nam żałować - gryzpiórkom -
 i gładzić ich zmierzwioną sierść

ponieważ żyli prawem wilka
 historia o nich głucho milczy
 pozostał po nich w kopnym śniegu
 żółtawy mocz i ten ślad wilczy

[Powrót do spisu wierszy](#)

Pamięci kapitana Edwarda Herberta

Guziki

Tylko guziki nieugięte
 przetrwały śmierć świadkowie zbrodni
 z głębin wychodzą na powierzchnie
 jedyny pomnik na ich grobie

są aby świadczyć Bóg policzy
 i ulituje się nad nimi
 lecz jak zmartwychwstać mają ciałem
 kiedy są lepka cząstką ziemi

przeleciał ptak przepływa obłok
 upada liść kiełkuje śluz
 i cisza jest na wysokościach
 i dymi mgła smoleński las

tylko guziki nieugięte
 potężny głos zamilkłych chórów
 tylko guziki nieugięte
 guziki z płaszczy i mundurów

[Powrót do spisu wierszy](#)

Marii Rzepińskiej

Obłoki nad Ferrarą

1
 Białe
 podłużne jak greckie łodzie
 ostro ścięte od spodu

bez żagli
 bez wiosł

kiedy po raz pierwszy
 zobaczyłem je na obrazie Ghirlandaja
 sądziłem

ze są tworem wyobraźni
fantazją artysty

ale one istnieją

białe
podłużne
ostro ścięte od spodu

zachód narzuca im kolor
krwi
miedzi
złota
i niebieskiej zieleni

o zmierzchu
posypane
drobnym
fioletowym
piaskiem

suną
bardzo wolno

są prawie nieruchome

2
nie mogłem wybrać
niczego w życiu
według mojej woli
wiedzy
dobrych intencji

ani zawodu
przytułku w historii
systemu który wyjaśnia wszystko
ani także wielu innych rzeczy
dlatego wybrałem miejsca
liczne miejsca postojów

-namioty
-zajazdy na skraju drogi
-azyle dla bezdomnych
-nocowanie *sub love*
-klasztorne cele
-pensjonaty nad brzegiem morza

pojazdy
jak latające dywany
z baśni Wschodu
przenosiły mnie
z miejsca na miejsce
sennego
zachwyconego
udręczonego pięknem świata

w istocie
była to mordercza wyprawa

splątane drogi
pozorny brak celu
uciekające widnokreśli

a teraz widzę jasno
 obłoki nad Ferrarą
 białe
 podłużne
 bez żagli
 prawie nieruchome

suną wolno
 lecz pewnie
 ku nieznanym
 wybrzeżom

to w nich
 a nie w gwiazdach
 rozstrzyga się
 los

[Powrót do spisu wierszy](#)

Homilia

Na ambonie mówi tłusty pasterz
 i cień pada na kościelny mur
 a lud boży zasłuchany zapłakany
 płoną świece - blaski ikon - milczy chór

płyną słowa nad głowami się unoszą
 jak dziwny ma ten kapłan głosu organ
 ani żeński ani męski ni anielski
 także woda ust płynąca to nie Jordan

bo dla księdza - proszę księdza - to jest wszystko takie proste
 Pan Bóg stworzył muchę żeby ptaszek miał co jeść
 Pan Bóg daje dzieci i na dzieci i na kościół
 prosta ręka - prosta ryba - prosta sieć

może tak należy mówić ludziom cichym ufającym
 obiecywać - deszcze łaski - światło - cud
 lecz są także tacy którzy wątpią niepokorni
 bądźmy szczerzy - to jest także boży lud

proszę księdza - ja naprawdę Go szukałem
 i błądziłem w noc burzliwą pośród skał
 piłem piasek jadłem kamień i samotność
 tylko Krzyż płynący w górze trwał

i czytałem Ojców Wschodu i Zachodu
 opis raju przestodzony - zapis trwogi -
 i sądziłem że z kart książek Znak powstanie
 ale milczał - niepojęty Logos

pewnie ksiądz mnie nie pochowa na świętej ziemi
 - ziemia jest szeroka zasną sam
 i odejdę w dal - z Żydami odmieńcami
 bezszelestnie zwinę życia cały kram

na ambonie mówi w kółko pasterz
 mówi do mnie - bracie mówi do mnie - ty
 ale ja naprawdę chcę się tylko zastrzec

że go nie znam i że smutno mi

[Powrót do spisu wierszy](#)

Widokówka od Adama Zagajewskiego

Dziękuję tobie Adamie za kartkę z Fryburga
na której Anioł w komeżce ze śniegu
wielką trąbą obwieszcza natarcie
ohydnych bloków mieszkalnych

Przekroczyły horyzont zbliżają się nieuchronnie
aby zdobyć twoją i moją katedrę

Ohydne bloki mieszkalne z Czernobyla Nowej Huty Düsseldorfu

Wyobrażam sobie dokładnie co robisz w tej chwili -
czytasz garstce wyznawców bo są jeszcze wyznawcy.
"Das war sehr schön, Herr Zagajewski." "Wirklich sehr schön."
"Danke." "Nichts za danken." "Das war wirklich sehr schön."
No widzisz wbrew temu co wydumał tragiczny Adorno

Komiczna sytuacja bo zamiast *drzewo* mówisz *der Baum*
zamiast *obłoki* - *die Wolken* i *die Sonne* - zamiast *stołce*
i to jest konieczne by trwało niepewne przymierze
karkołomne metamorfozy dźwięków aby ocalić obrazy

A więc jesteś w Fryburgu ja też niegdyś tam byłem
aby zarobić łatwo na papier i chleb
Pod cynicznym sercem nosiłem naiwne złudzenie
że jestem Apostołem w podróży służbowej

Tej garstce która nas słucha należy się piękno
ale także prawda
to znaczy - groza

aby byli odważni
gdy nadejdzie chwila

Anioł w komeżce pierwszego śniegu jest naprawdę Aniołem Zagłady
podnosi trąbę do ust przywołuje pożar
na nic nasze zakłęcie modlitwy talizmany różańce

Oto zbliża się chwila ostateczna
podniesienie
ofiara
chwila którą rozdzieli

i wstąpimy osobno w roztopione niebo

[Powrót do spisu wierszy](#)

Mitteleuropa

Nie wiadomo czy z mięsa czy z pierza
ku czemu to wszystko zmierza
Mitteleuropa
niby świeci i gaśnie
zupełnie jakby z baśni
Ezopa

Znalazł się cesarz oto
niejaki Habsburg Otto
całkiem porządny człowiek
są jeszcze w zapasie Bourboni
lecz serio mówiąc oni
nie całkiem ten-tego

Wiec ludzi gniewa lub cieszy
ta igraszka dla rzeszy
nagle wyjście w potrzebie
pojawia się nad widnokregiem
sunie niebieskim kręgiem
jakby księżyc po niebie

Niech jeszcze trochę poświeci
kolorowa zabawka dzieci
sen nostalgiczny staruszków
lecz mówiąc całkiem szczerze
ja w to wszystko nie wierze
(i zwiierzam wam się na uszko)

[Powrót do spisu wierszy](#)

Do Piotra Vujičića

W gruncie rzeczy nie ma czego żałować
wiesz o tym dobrze Piotrze
nie mówię tego do Ciebie ale przez Ciebie do innych

przez pół wieku znałeś lepiej moje myśli
niż ja sam
tłumaczyłeś je cierpliwie

przy ulicy Čika Ljubina
w białym Grodzie
nad rzeką która znów krwawi

rozmawialiśmy długo
przez Alpy Karpaty Dolomity

a teraz na starość
układam xenie
i to jest xenia dla Ciebie

słyszałem starca który recytował Homera
znałem ludzi wygnanych jak Dante
w teatrze widziałem wszystkie sztuki Szekspira

udało mi się
można powiedzieć w czepku urodzony

wytłumacz to innym

miałem wspaniałe życie

cierpiałem

[Powrót do spisu wierszy](#)

Janowi Adamskiemu

Wycieczka Dinozaurów

- Dzieci do środka -
woła
magister psychologii
rozwojowej Dinozaurów

i już posłuszne dzieci
zielone jak wiosenna sałata
stają posłusznie w szeregu
trzymając się za spocone łapki

a po obu stronach
kroczą krzepcy kuzynowie
ze szkoły podchorążych
rozłożyste jak baobab matki
trzypiętrowe ciotki
i markotni ojcowie
których jedynym zajęciem
jest monotonne
przedłużanie gatunku

na przodzie
kroczy
Pierwszy Sekretarz
założyciel szkoły
Socjalizmu Naiwnego
doktor habilitowany
kambryjskiej Sorbony

za chwilę
wejdą na polanę
i Pierwszy Sekretarz
wygłosi programowy odczyt
o zaletach wzajemnej pomocy

widok zaprawdę kojący
nad całą gromadą
powiewa
zielony sztandar łagodności

boska równowaga środowiska

dostatek tlenu
rozsądna proporcja azotu
ciut-ciut helu

spacer trwa i trwa
miliony lat

ale oto
na scenę
wchodzi
prawdziwy
potwór
Dinozaur z ludzką twarzą

idea
błyskawicznie
wciela się
w rzeczywistość zbrodnie

i całą idyllę
kończy
ponura jatka

[Powrót do spisu wierszy](#)

Do Yehudo Amichaja

Bo ty jesteś król a ja tylko książę
bez ziemi z ludem który mi ufa błędę po nocy
bezsenny

A ty jesteś król i patrzysz na mnie z przyjaźnią
i obawą - jak długo mogę tułać się
po świecie

- Długo Yehudo   Do końca

Nawet gesty mamy inne - gest łaski gest pogardy
gest zrozumienia
- O nic ciebie nie proszę oprócz zrozumienia

Zasypiam przy ognisku z pięścią pod głową
gdy noc się dopala psy wyją i po górach chodzą
straże

[Powrót do spisu wierszy](#)

Wstyd

Kiedy byłem bardzo chory opuścił mnie wstyd
bez sprzeciwu odśaniałem obcym ręką wydawałem obcym oczom
biedne tajemnice mego ciała

Wkraczali mnie ostro powiększając poniżenie

Mój profesor medycyny sądowej starszek Mancewicz
kiedy wyławił z sadzawki formaliny zwłoki samobójcy
schylał się nad nim jakby chciał go przeprosić
a potem sprawnym ruchem otwierał wspianały torax
zamilkłą bazylikę oddechu

delikatnie prawie czule

Dlatego - wierny zmarłym szanujący popiół - rozumiem
gniew księżniczki greckiej jej zaciekle opór
miała rację - brat zasłużył na godny pochówek

całun ziemi troskliwie zasunięty
na oczy

[Powrót do spisu wierszy](#)

Przysięga

Nie zapomnę was nigdy panny damy - przelotne -
nagle dojrzone w tłumie na schodach bazarze w labiryncie metra
z okien pojazdów

- jak letnie błyskawice - zapowiedź pogody
- jak krajobraz upiękuszony odbiciem w jeziorze
- jak zjawisko w lustrze
na zaślubinach tego co jest
i tego co zaledwie przeczute
- na balu
kiedy orkiestra gaśnie
a świt stawia w oknach
nie zapalone świece

Nie zapomnę was nigdy - czyste źródło radości - żyłem także
dzięki waszym sarnim oczom - ustom nie moim
smagłym rękóm które przebierały pieszczotliwie srebrne ryby

Ciebie mała panienko z Antyli pamiętam chyba najlepiej
widziana raz jeden *chez le marchand des journeaux*
patrzyłem oniemiały wstrzymałem oddech - aby nie splotzyć

i przez chwilę myślałem - że idąc z tobą
odmienilibyśmy świat

Nie zapomnę was nigdy -
zdziwiony ruch powiek
nieopisany skłon głowy
gniazdo dłoni

powtarzam w wiernej pamięci
niezmienne mistyczne twarze bez imienia

i różę

w czarnych
włosach

[Powrót do spisu wierszy](#)

Pamięci Leopolda Trymunda

Zwierciadło wędruje po gościńcu

1

Mówią-
że sztuka jest zwierciadłem
które przechadza się po gościńcu

odbija wiernie realność
to niesamowite dwunożne lustro

znamy więc dobrze spelunki Apulejusza
średniowieczny Londyn
bezdroża Don Kiszota
podróże sentymentalne
i podróże w głąb dżungli

czasem sztuka odbija mirażę
zorzę polarną
ekstazy nawiedzonych
uczty bogów
otchłanie
zмага się z historia
ze zmiennym powodzeniem

stara się ją oswoić
nadać ludzki sens

stąd balety
orkiestry
obrazy jak żywe
powieści różnorakie
wiersze

w ciężkich złożonych ramach
krwawi cynobrem Leonidas

chór w operze Beethovena
śpiewa przekonywająco o wolności

ranny pod Borodino Książę
nie chce upaść
na ziemię

sztuka stara się uszlachetnić
podnieść na wyższy poziom
wyśpiewać odtączyć zagadać

zetłłą materię ludzką
zrudziłe cierpienie

2

oto balet

Swietłana sur le point
unoszą się w powietrze
i długo trwa jak obłok z tiulu
na westchnieniach zachwyty

wszystko to w pałacu zimowym
dawnej kaźni cyrku
gdzie wczoraj czarno było
od ludzi zwołanych na zagładę

balet na lodzie -
wieczne powroty

koło otwiera się
zamyka

klasyczny duet ofiary z oprawcą
ostatnia z Romanowych
tańczy z przystojnym czekistą

cyrk -

dzwonki

dno powietrza

zongler Niezwiastyj
w stałym repertuarze

właśnie wchodzą
bestie (apolityczne)

publiczność bije brawo
jak zwykle ze strachu
i że to - niemożliwe

lwy morskie najwyraźniej się nudzą

trochę ludzkiego ciepła wnoszą niedźwiedzie polarne

[Powrót do spisu wierszy](#)

Chodasiewicz

Mój znajomy z antologii rymujących Słowian
(nie pamiętam jego wierszy lecz pamiętam że była tam wilgoć)
swego czasu nawet sławny a za sława umiał się uwijać
nic w tym złego ale jak była jego entelechia
odpowiemy był hybryda w której wszystko się telepie
duch i ciało góra z dołem raz marksista raz katolik
chłop i baba a w dodatku pół Rosjanin a pół Polak

Na początku i na końcu jego sztuki jest zdziwienie
ze urodził się ze zaistniał Chodasiewicz pod gwiazdami
gorzej było już z innymi zdziwieniami
z tożsamością ze wspólnota z korzeniami
sam nie wiedział kim był - Chodasiewicz
i przez wszechświat od narodzin aż do zgonu
na wzburzonej fali płynął na kształt glonu

Pisał wiersze Chodasiewicz raz przepiękne a raz złe
te ostatnie także mogą się podobać
jest w nich wszystko co być musi - melancholia
patos liryzm doświadczenie groza
czasem wielki płomień z niego bucha
nad wieloma jednak cięży duch sztambucha

Chodasiewicz pisał także prozą - żał się Boże
o dzieciństwie a to było nawet ładnie
lecz przykładał się przesadnie do zagadnień
Swedenborga godził z Heglem i czort wi co

był jak student który czyta w kółko parę książek niedokładnie

Był z natury emigrantem tak jak ktoś
 rodzi się powiedzmy draniem świętym lub artysta
 sam szaraczek drugostolny miał krewnego
 ten z kolei był baronem lub kimś koło tego
 mówił tedy o nim Chodasiewicz bardzo ciepło
 i podziwiał jego fomy jego skłonność do zadumy
 że tak tworzył po francusku żył w Paryżu miał kochanki

Emigracja jako forma egzystencji rzecz ciekawa
 bez przyjaciół i bez krewnych pod namiotem
 żyć bez sankcji obowiązków każdy przyzna
 że na barkach ciąży nam ojczyzna
 mroczne dzieje atawizmy rozpacz
 znacznie lepiej w lustrach żyć bez trwogi
 Mereżkowski gada przez sen Zinaida pokazuje ładne nogi

Wreszcie umarł Chodasiewicz w jakimś stanie Oregonie
 za górami za lasami całkiem umarł
 i ogarnął jego ciało silne wielki tuman

jego rechot rymowany z za obłoków

[Powrót do spisu wierszy](#)

Pamięci Władysława Walczykiewicza

**Pan Cogito na zadany temat:
 "Przyjaciele odchodzą"**

1

Pan Cogito
 szczył się w młodości
 niebывałym bogactwem
 przyjaciół

jedni za górami
 zamożni w talenty i dobra
 inni
 jak najwierniejszy Władysław
 biedni jak mysz kościelna

ale wszyscy
 co się zowie
 przyjaciele

wspólne gusta
 ideały
 bliźniacze charaktery

i wówczas
 w zamierzczłych czasach
 szczęśliwej krwawej młodości
 Pan Cogito
 miał prawo sądzić
 że list z czarną obwódką

donoszący o jego zgonie
dotknie ich
do żywego

przyjadą
z różnych stron
staromodni jak z kalendarza
ubrani
w sztywny smutek

pójdą
z nim
ścieżką
wysypaną kamieniami
pośród
cyprysów
bukszpanów
sosn

i rzuca na przymę
mokrego piasku
wiązanek kwiatów

2

z nieubłaganym
biegiem lat

liczba przyjaciół
topniała

odchodzili
parami
grupowo
pojedynczo

jedni bledli jak opłatek
tracili ziemskie wymiary
i gwałtownie
lub wolno
emigrowali
w błękity

inni
wybrali mapy
szybkiej nawigacji
wybrali bezpieczne porty
i odtąd
Pan Cogito
stracił ich
z pola widzenia

Pan Cogito
nie wini za to nikogo

zrozumiał że tak musi być
naturalna kolej rzeczy

(od siebie mógłby dodać
że zanik trwałych uczuć
surowa historia
konieczność jasnych wyborów
decydowały

o rozwodach przyjaźni)

Pan Cogito
nie sarka
nie narzeka
nie wini nikogo

zrobiło się trochę
pustawo

Ale za to jaśniej

3

Pan Cogito
pogodził się łatwo
z odejściem wielu przyjaciół

jakby to było
naturalne prawo
obumierania

zostało jeszcze kilkoro
sprawdzonych przez ogień i wodę

z tymi którzy odeszli
na zawsze
poza mury Cesarstwa Empirii
utrzymuje stosunki żywe
i niezmiernie dobre

stoją za jego plecami
obserwują go bacznie
bezwzględni ale życzliwi

gdyby ich zabrakło
Pan Cogito
spadłby
na dno
opuszczenia

stanowią jakby tło
i z tego żywego tła
Pan Cogito
wysuwa się o pół kroku
nie więcej niż pół kroku

w religii jest na to termin
obcowanie świętych

Pan Cogito
daleki od świętości
dotrzymuje kroku
nieruchomym

a oni są jak chór

na tle tego chóru
Pan Cogito
nuci
swoją arię
pożegnalną

[Powrót do spisu wierszy](#)

Zbigniewowi Zapasiewiczowi

Kalendarze Pana Cogito

1

Pan Cogito
przegląda czasem
swoje stare kieszonkowe
kalendarze

i wtedy odjeżdża
jak na białym parostatku
w czas przeszły dokonany

na samą granicę horyzontu
własnej niepojętej istoty

widzi siebie
w daleki tle
ciemnego obrazu

Pan Cogito
doznaje uczucia
jakby spotkał

kogoś dawno zmarłego
lub niedyskretnie czytał
cudze pamiętniki

stwierdza bez satysfakcji
żelazną konieczność obrotów ziemi
następstwo pór roku
nieubłagane tykanie zegarów

i znikliwa
przerywistą linię
własnej egzystencji

owego pamiętnego dnia
(imieniny ukochanej)
słońce wstało dokładnie
szósta trzydzieści pięć
zaszło o ósmej dwadzieścia jeden

natomiast wspomnienie
panny
jest mgliste
imię zaledwie
kolor oczu
piegi
drobne ręce
śmiech
nie zawsze sensowny

kalendarz informuje dokładnie
że księżyc był w nowiu
i tak było na pewno

ale czy o n a była i on
i ogród i czereśnie

2

Niepokój budzą w Panu Cogito
zapiski osobiste

Hala.
Spotkanie z Leopoldem.
Złożyć podanie o paszport.

ale schodząc głębiej
w zakamarkach jaźni
Pan Cogito
odkrywa miesiące
nie zapisane
żadną notatką
choćby tak banalną
jak - oddać bieliznę do prania
- kupić szczypiorek

żadnego znaku
żadnego numeru telefonu
żadnego adresu

Pan Cogito
wie co znaczy
złowrózbną
cisza

zna dobrze
ciężar

ślepych
wyblakłych
kartek

mógłby zniszczyć tę pustkę
zapisać byle czym

Pan Cogito
troskliwie przechowuje
szarobłękitne kalendarze

- jak łuski wystrzelonych nabojęw

- wykres absurdałnej choroby

- jak pamiętnik pogromu

[Powrót do spisu wierszy](#)

Achilles. Pentesilea

Kiedy Achilles przebił krótkim mieczem pierś Pentesilei, obrócił - jak należy - trzykrotnie narzędzie w ranie, zobaczył - w nagłym olśnieniu - że królowa Amazonek jest piękna. Ułożył ja troskliwie na piasku, zdjął ciężki hełm, rozpuścił włosy

i delikatnie ułożył ręce na piersi. Nie miał jednak odwagi zamknąć jej oczu.

Spojrzał na nią, raz jeszcze, pożegnalnym wzrokiem i jakby przymuszony obcą siłą, zaptakał - tak jak ani on sam, ani inni bohaterowie tej wojny nie płakali - głosem cichym i zaklinającym, niskopiennym i bezradnym, w którym powracała skarga i nie znana synowi Tetydy - kadencja skruchy. Na szyję, piersi, kolana Pentesilei padały jak liście rozciągnięte samogłoski tego trenu i owijały się wzdłuż jej stygnącego ciała.

Ona sama gotowała się do Wiecznych Łowów w niepojętych lasach. Jej nie zamknięte jeszcze oczy patrzyły z daleka na zwycięzcę z upartą, błękitną - nienawiścią

[Powrót do spisu wierszy](#)

Czarnofigurowe dzieło Eksekiasa

Dokąd płynie Dionizos przez morze czerwone jak wino
 Ku jakim wyspom wędruje pod znakiem winorośli
 Spity winem nic nie wie - więc my także nie wiemy
 Dokąd płynie prądami z pnia bukowego tódź lotna

[Powrót do spisu wierszy](#)

Do Czesława Miłosza

1

Nad Zatoką San Francisco-światła gwiazd
 rankiem mgła która dzieli świat na dwie części
 i nie wiadomo która lepsza ważniejsza a która jest gorsza
 nawet szeptem pomyśleć nie wolno że obie są jednakowe

2

Aniołowie schodzą z nieba
 Alleluja
 kiedy stawia
 swoje pochyte
 rozrzedzone w błękitnie
 litery

[Powrót do spisu wierszy](#)

Rovigo

STACJA ROVIGO. Niejasne skojarzenia. Dramat Goethego
 albo coś z Byrona. Przejeżdżałem przez Rovigo
 n razy i właśnie po raz n-ty zrozumiałem
 że w mojej geografii wewnętrznej jest to osobliwe
 miejsce chociaż na pewno ustępuje miejsca
 Florencji. Nigdy nie dotknąłem go żywą stopą
 i Rovigo zawsze przybliżało się lub uciekało w tył

Żyłem wówczas miłością do Altichiera

z Oratorium San Giorgio w Padwie i do Ferrary
którą kochałem bowiem przypominała moje
zrabowane miasto ojców. Żyłem rozpięty
między przeszłością a chwilą obecną
ukrzyżowany wielokrotnie przez miejsce i czas

A jednak szczęśliwy ufający mocno
że ofiara nie pójdzie na marne

Rovigo nie odznaczało się niczym szczególnym było
arcydziełem przeciętności proste ulice nieładne domy
tylko przed albo za miastem (zależnie od ruchu pociągu)
wyrastała nagle z równiny góra-przeciętna czerwonym kamieniołomem
podobna do świątecznej szynki obłożonej jałmużnem
poza tym nic by się bawiło smuciło zastanawiało oko

A przecież było to miasto z krwi i kamienia-takie jak inne
miasto w którym ktoś wczoraj umarł ktoś oszalał
ktoś całą noc beznadziejnie kaszłał

A ASYŚCIE JAKICH DZWONÓW ZJAWIASZ SIĘ ROVIGO

zredukowane do stacji do przecinka do przekreślonej litery
nic tylko stacja- *arrivi* □ *partenze*

i dlaczego myślę o tobie Rovigo Rovigo

[Powrót do spisu wierszy](#)

